Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje

DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 11 (93) | Vilnius 1939 m. sausio 26 d. (ketvirtadienis) | Antri metai

Šiame numeryje

AČIŪ UŽ PRIPAŽINIMĄ, BET GAL NEVERTĖTŲ PRASIVARDŽIUOTI

Mūsų dalyvavimas šio krašto provincijos savivaldybių rinkimuose yra jau įvykęs ir visiems žinomas faktas. Prie savivaldybių rinkimų ruošėmės, jais rūpinomės, dėl jų buvome visi vienos nuomonės ir juose dalyvavome.

„Aidas" prieš tai plačiai ir prieinamai skaitytojams aiškino dalyvavimo reikalingumą ir pačią rinkimų organizaciją; dėka mūsų korespondentams galėjome informuoti skaitytojus apie pačių rinkimų eigą, pranešdami naujausias žinias, o paskui ne vieną korespondenciją ir net straipsnį paskyrėme rinkimų daviniams pavaizduoti. Žodžiu, padarėme, ką išgalėjome, kas žinomose sąlygose galima buvo padaryti.

Rinkimams pasibaigus ir jų davinius žinant, o taip pat atsiminus pačius rinkimus, drąsiai galime pasakyti, kad šio krašto lietuviai valstiečiai nėra tai tamsi, nesąmoninga žmonių masė. Priešingai, Vilniaus krašto lietuviai per paskutinius savivaldybių rinkimus įrodė, kad yra visais atžvilgiais: politiniu, kultūriniu, tautiniu ir ekonominiu klausimu, subrendę. Ta proga norime nors trumpai apibūdinti mūsų valstiečių subrendimą. *Politiniu* atžvilgiu.—Jau vien susidomėjimas viešuoju gyvenimu rodo, kad politinis gyvenimas, nors dažnai ir painus, nėra kaimo žmogui svetimas. *Kultūriniu* atžvilgiu.—Be abejo, viešuoju gyvenimu gali susidomėti ir jame dalyvauti tik tie žmonės, kurie yra apsišvietę, išsilavinę. *Tautiniu* atžvilgiu.—Lietuviai gerai suprato, kad tik savais žmonėmis galima pasitikėti ir todėl tik savuosius rinko. Pagaliau, *ekonominiu* atžvilgiu.–Lietuviai valstiečiai žino, kad jų reikalų negynė ir negins nei didelio dvaro, nei dvarelio savininkas, lietuvio valstiečio reikalus gali ginti tik tokie patys lietuviai valstiečiai.

Visi šie sumetimai nulėmė, kad Vilniaus krašto lietuviai užėmė tokią, o ne kitokią poziciją savivaldybių rinkimuose.

Rinkimams pasibaigus, apie jų davinius buvo oficialiai pranešama ir daugelyje lenkų laikraščių. Jei apie kitas vaivadijas buvo pranešama, kiek kuri politinė grupė laimėjo, tai pranešant apie Vilniaus vaivadijos seniūnijų rinkimus, visų pirma buvo pažymėta rinkimų daviniai - rezultatai tautiniu atžvilgiu. Įsidėmėtinas būdingas reiškinys. Pranešimuose kalbama tik apie bendrą tarybininkų skaičių, nurodant, kiek buvo išrinkta lietuvių. Pasak jų, Vilniaus vaivadijos aštuoniose apskrityse iš viso buvo išrinkta 24.754 tarybininkai (1.629 seniūnijos), kurių tarpe 1.890 lietuvių*). Tai sudaro 7,6 procentą. Žinant, kad Vilniaus vaivadijoje, be miestų, iš viso yra 1.011.898 gyventojai, išeitų, kad aštuoniose vaivadijos apskrityse yra 76.900 lietuvių gyventojų.

×

Apie šio krašto savivaldybių rinkimus rašė ir kai kurie lenkų laikraščiai, taip pat pažymėdami lietuvių dalyvavimą ir jų politinį bei tautinį subrendimą. Vienas Vilniaus lenkų dienraštis, padavęs savivaldybių rinkimų davinius, nei iš šio, nei iš to rašo:

„...tenka pažymėti labai reikšmingas momentas, kad lietuviai nėjo į rinkimus išimtinai politiniais sumetimais, nors taip galėjo atrodyti. Taigi iš 1.890 tarybininkų akcijos metu vos 308 rinkikų pasisakė, kaipo nacionalistai, arba tiesiog lietuvių šovinistai. Kiti pasisakė už ekonominį bendradarbiavimą savivaldybėje*)"

Kad šitaip būtų parašęs kuris nors endekų laikraštis, tai dievai su juo, nes, endekų ar napraviačių akimis žiūrint, kiekvienas susipratęs lietuvis yra šovinistas. Bet kai šitaip susipratusius lietuvius vadina beveik oficialus demokratų organas — atrodo nei šis, nei tas. O iš tikro, nei tie 308 lietuviai tarybininkai yra šovinistai, nei kiti 1.482 nėra mulkiai. Lietuviai ten ėjo su kitomis tautomis kartu, kur buvo jiems pripažįstamas atitinkamas gyventojų sudėčiai tarybininkų skaičius. Kur to negalima buvo padaryti, lietuviai dalyvavo rinkimuose atskirais sąrašais ir juos laimėjo. Taip elgdamiesi, mūsų valstiečiai nepasirodė jokiais šovinistais, o tik susipratusiais lietuviais, savo teisių gynėjais.

Taigi iš vienos pusės dėkojame už gražius žodžius, kuriais pripažįstamas mūsų valstiečių subrendimas, bet iš kitos pusės mus stebina noras pravardžiuoti susipratusius lietuvius „šovinistais". Manome, kad kalbant apie mus, būtų vyriausias laikas nustoti pravardžiavus. Seniau, kas tik pavardę mokėjo pasirašyti, be jokių įrodymų vadino šio krašto lietuvius „Kauno agentais", dabar tas prasivardžiavimas pamirštamas, bet užtat sugalvotas naujas — „Šovinistai".

Kam kam, bet demokratams taip elgtis netiktų, nes jie geriau, negu kitos lenkų grupės, mus pažįsta ir turėtų žinoti, kad nesame jokie šovinistai, o tik susipratę lietuviai.

*) Kokie yra seniūnijų tarybininkų rinkimų daviniai Naugardėlio ir Baltstogės vaivadijoje, kur taip pat gyvena lietuviai, oficialiai dar nepaskelbta.

*) „Kurjer Powszechny" 16 nr.

Iš Lenkijos Seimo posėdžių

Šio mėn. 23 dieną buvo sukviestas Seimo pilnumos posėdis, kurio metu buvo atsakyta į kelias atstovų interpeliacijas.

Agentūros „Pat" pranešimu, labiausiai visi domėjosi atsakymu dėl Berezos. Kaip žinia, pernai rudenį atstovas Putek įteikė interpeliaciją dėl visuotinės amnestijos ir dėl Berezos panaikinimo. Vyriausybė, atsakydama į tą interpeliaciją, suminėjo tik politinių emigrantų amnestijos klausimą, pareikšdama, kad negali būti taikoma amnestija tiems, kurie pasišalino nuo teismo atsakomybės. Dėl Berezos buvo pareikšta, kad, vyriausybės manymu, šios izoliacinės stovyklos veikimas saugumo ir viešojo ramumo sumetimais esąs reikalingas. Be to, buvo atsakyta į ozono atstovų paklausimą dėl žydų emigracijos ir į kelias kitas interpeliacijas.

Karpatų Ukrainoje kažkas neaišku

Paskutiniu metu užsienio spaudoje vėl pradėta daug rašyti apie Karpatų Ukrainą, kuri esą valdoma autonominės vyriausybės su kun. Vološinu priešakyje.

Tačiau tas siauras žemės ruožas, įspraustas tarp Lenkijos ir Vengrijos, ir toliau yra Čeko-Slovakijos vyriausybės žinioje. Pavyzdžiui, šiomis dienomis Prahos vyriausybė paskyrė į Huštą savo ministrą generolą Prachalą, prieš kurį kažkodėl yra nusistatę dauguma to krašto gyventojų. Netgi buvo sušaukti keli mitingai, kuriuose reikalauta išvyti iš Karpatų Ukrainos visus čekus.

Po to, čekų kariuomenės vadovybė pareiškė, kad jeigu Karpatų Ukrainos gyventojai yra nusistatę prieš čekus, tai jie neatveš maisto. Žinoma, viskas pasibaigė geruoju, tačiau šis įvykis rodo, kad Karpatų Ukrainoje kažkas daroma.

Lenkijos nusistatymas

Dar pernai, tik pradėjus posėdžiauti Lenkijos Seimui, vienas atstovų paklausė, koksai yra Lenkijos vyriausybės nusistatymas dėl Lenkijos—Vengrijos bendros sienos.

Į tą interpeliacija vyriausybė atsakė šio mėn. 23 dieną. Interpeliacijoje pasakyta, kad Lenkijos vyriausybė visada palankiai įvertins Vengrijos pastangas išspręsti šį klausimą. Šiuo metu Lenkijos vyriausybė prie Čeko-Slovakijos neturi jokių teritorinių pretensijų, tik seka įvykių eigą Karpatų apylinkėje ir jeigu bent kur susidarytų Lenkijai pavojaus, būtų imtasi visų priemonių tam pavojui pašalinti.

Čekai ir slovakai susitaikė

Čekai su slovakais anksčiau ne visiškai gražiuoju sugyveno: slovakai reikšdavo nepasitenkinimą, kad čekai neduodavo jiems pažadėtos autonomijos. Dar po visiško susilyginimo su čekais, slovakai su nepasitikėjimu žiūrėdavo į čekus, vis dar prisivengdami, kad čekai neatimtų iškovotų laisvių; be to, juos pakurstydavo ir iš užsienio tariamieji slovakų tautos draugai. Dabar jų nuotaika pasikeitė.

Slovakai išsirinko savo atskirą parlamentą. Į jo atidarymą buvo atvykę buvęs prezidentas ir premjeras gen. Syrovy ir dabartinis premjeras Beranas. Kiek anksčiau į Slovakiją buvo atsilankęs valstybės prezidentas Hacha. Visa tai paveikė slovakus, jų spauda liovėsi pulti čekus ir juos įtarinėti. Čekų spauda taip pat pasidžiaugė slovakų nuoširdumu, kurį šie parodė aukštųjų svečių apsilankymo metu.

Iš viso matyti, kad abiejų tautų santykiai eina geryn ir yra vilties, kad jie kaskart dar labiau gerės.

Valstybė, kurią valdo Kaganovičiai

Jau kuris metas Europos spaudoje vis mažiau rašoma apie Sovietų Rusiją, lyg ten nebūtų nieko naujo. Iš tikro yra kitaip. Dabar Sovietų Rusijoje labai griežtai sijojami aukštesnieji valdininkai. Įvedus fabrikuose baudžiavą, netrukus buvo pašalinti iš vietų daugelio fabrikų direktoriai, kuriems prikišama, kad jie peršvelniai elgėsi su darbininkais.

Taip pat Stalinas nuolat valo vyriausybės viršūnes nuo sau nepageidaujamų žmonių. Spaudos pranešimu, neseniai buvo paskirti į vyriausybę dar du žydai: broliai Kaganovičiai. Vienas jų, Leizorius Kaganovičius jau nuo seniau yra sunkiosios pramonės komisaru, kitas—Judelis paskirtas užsienio prekybos vicekomisaru, o trečias — Mauša pateko į aviacijos komisarus.

Nedovanai tad užsienio spauda rašo, kad dabar Sovietų Rusiją oficialiai valdo vieni žydai su Kaganovičiais priešakyje.

Lozoraitis—Lietuvos pasiuntinys Italijai

Ligšiolinis Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministras Italijai V. Černeckis yra atšauktas į Kauną ir paskirtas užsienių reikalų ministerijos teisių departamento direktoriumi. Min. Čarneckis, prieš išvažiuodamas iš Rymo, sausio 20 dieną buvo atsilankęs pas Italijos karalių ir su juo atsisveikino.

Naujų Lietuvos pasiuntiniu ir įgaliotu ministru Italijai Lietuvos Valstybės Prezidentas paskyrė buv. užsienių reikalų ministrą St. Lozoraitį. Italijos vyriausybė dėl jo paskyrimo savo sutikimą yra jau davusi.

Anglijoje bus įvesta kariuomenės tarnyba

Kaip žinia, iki šiol Anglijos kariuomenėje tarnauja tik laisvai samdomi savanoriai, kurie kasmet yra verbuojami.

Tačiau, pradėjus vokiečiams skubiai ir planingai ginkluotis, anglų spaudoje ėmė rodytis straipsnių, kurių autoriai įrodinėja, kad ir Anglijoje reikalinga įvesti privalomoji tarnyba kariuomenėje.

Šis klausimas buvo svarstomas ir parlamente, bet nieko konkretaus dar nenutarta. Tik paskutiniu metu, paaiškėjus, kad Vokietijoje ne tik didinama kariuomenė ir gaminami naujausi ginklai, bet militarizuojamas ir visas Vokietijos gyvenimas, Anglijoje vėl iškilo privalomos karo tarnybos klausimas

Čekai pradeda priešintis

Užsienio spauda vis dar rašo apie nepavykusią Čeko-Slovakijos užsienių reikalų ministro Chvalkovskio kelionę į Berlyną. Kaip žinia, min. Chvalkovskis Berlyne viešnagėjo labai trumpai ir tuojau sugrįžo į Prahą. Esant jam Berlyne, vokiečių laikraščiai smarkiai puolė Čeko - Slovakijos vyriausybę, kuri paskutiniu metu pradeda griežčiau kalbėti. Vokiečių laikraščiai prikišo ir čekų spaudai, kad ji vėl pradeda gyventi iliuzijomis, pamiršusi, kad Čeko - Slovakijos likimas priklauso tik nuo Vokietijos.

Iš to užsienio spauda daro išvadą, kad paskutiniu metu tarp Vokietijos ir Čeko Slovakijos gerokai atšalo santykiai ir, kad čekai pradeda vis griežčiau vokiečiams priešintis.

Ukrainų ir vokiečių draugiškumo pabrėžimas

Sausio 23 d. Berlyne buvo iškilminga akademija Ukrainos nepriklausomybės sukaktuvėms paminėti. Akademijoje dalyvavo kai kurie aukštieji Vokietijos kariškiai ir vienas Karpatų Ukrainos viceministras Dolonai, atvykęs iš Hušto. Per prakalbas buvo pabrėžta, kad ukrainų ir vokiečių tautas riša nuoširdūs saitai. Akademijos dalyviai išsiuntė sveikinimo telegramą premjerui kun. Vološinui.

Šia akademja dar kartą parodyta artimiausiems ukrainų ir vokiečių kaimynams, ko jie gali susilaukti netolimoje ateityje.

Nelaimė sujungė visą Kiniją prieš japonus

Prancūzų dienraštis „Temps" pranašauja, kad netrukus Tolimųjų Rytų konfliktas jeis į naują fazę, nes japonų žygis Kinijoje jau ne grynai karinio pobūdžio dalykas, o eilė veiksmų, kurie sukėlė tarptautinės diplomatijos susirūpinimą...

Kinų partizanų veikimas, kuris nesiliauja ardęs japonų užnugarį, sudarydamas daugybę „vidaus frontų" užimtose srityse, —tai dar ne viskas; kinai priešinasi ne vien tuo Dabar ypač stiprėja moralis kinų pasipriešinimas,

„Journal de Schangai" rašo, kad Čankaišeko vyriausybė, kuri pirmiau, toli gražu, ne visada ir ne visuoe dalykuose atstovavo kinus, dabar atstovauja kinų tautinę idėją, kinų karingumą. Iš čia kyla japonams dideli sunkumai rasti bendradarbių marijonetinei kinų — japonu valstybei.

Japonai dabar stengiasi patraukti savo pusėn įtakingus asmenis, kurie galėtų sudaryti kokią nors masinę kinų partiją, galinčią pasipriešinti kuomintangui, kurį japonai vaizduoja kominterno belaisviu.

×

Iš Tokijo pranešama, kad Japonijos karo ministras gen. Itagakis pasikalbėjime su spaudos atstovais pareiškė, kad Japonijos ginkluotasis konfliktas su Kinija gali tęstis 10, o gal ir 20 metų. Maršalas Čangkaišekas turi neišsemiamos žmonių medžiagos atsargas. Tačiau svetimšaliai stebėtojai neturi manyti, kad Japonijos atsargos yra išsemiamos. Jei bus reikalinga, Japonija gali išstatyti į karą dar 2 milijonus žmonių, ir tai nebus perdaug jaunų ar senų žmonių šaukimas, bet geriausia karių medžiaga, visiškai atitinkanti dabarties karo reikalavimams. Jei Japonijai, be konflikto su Kinija, tektų dar pradėti naują konfliktą, ir tuo atveju ji turės pakankamai medžiaginių ir moralinių jėgų.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

„Debesys kelnėse“

Nei šis, nei tas, kai debesys ima ir įlenda į kelnes. Pro kur jis prasiskverbia — sunku būtų pasakyti. Greičiau atsega kelnes ir ten debesį įleidžia labai mokyti žmonės, su kuriais kukliam žmogui tiesiog nedrąsu polemizuoti. Bet tai, ką manau, vis tik reikėtų pasakyti, o gal tada šis tas ir paaiškės.

Vilniuje leidžiami ir šiokie ir tokie laikraščiai, juose rašinėja kam kas arčiau širdies. Žodžiu, įvairumas, koks ir turi būti kultūringoje visuomenėje, prie kurios turime pretensijų. Tik labai gaila, kad, kalbėdami apie savo kultūrą, dažnai pamirštame seną lotynų patarlę „Est modus in rebus“.

Tam nenormaliam reiškiniui patvirtinti suminėsiu porą faktų. Prieš porą metų Vilniuje buvo suruoštas vietos lietuvių poetų vakaras, kurį tuomet kritiškai įvertinau „Vilniaus Rytojuje“. Nedaug trukus venkartinis leidinys „Varpos“ įsidėjo anoniminio autoriaus straipsnį „Laidotuvės“, kuriame pirmiausiai teko man ir visiems kitiems, nepagyrusiems ano vakaro ir pirmojo vienkartinio leidinio „Varsnų“. Atsakė mums pajvairindami straipsnį tokiais žodžiais, kaip: „buržuiški pilvai“... „gyvuliški ūkiai“, priminė man, kokiuose namuose aš gyvenu. Žodžiu, pasiplūdo. Tiesa, pavardės mano ten nebuvo, bet kas to nežino.

Primenu tokį „polemikos“ lygį tik todėl, kad noriu suminėti ir antrą būdingą reiškinį, jau naujausios laidos.

Skaitytojai jau žino, kad nuo pernai metų rudens „Aidas“ įsivedė „Kultūrines Žinias“, kurios dabar dedamos kas savaitę. Kas kultūros apskritai, o ypač literatūros klausimais parašo, tam duodama pasireikšti. Tarp kitų rašinėja ir Viktoras Šiugžda. Tai vieno mūsų jauno rašytojo slapivardė. Parašė jis keletą straipsnių šiaip įvairiais klausimais ir parašė į „Kultūrines Žinias“. Vienas tokių straipsnių buvo įdėtas 1938 metais „Aido“ 76 ame numeryje— *„Rašytojas reikalingas kultūros“*.

Manau, kad toksai straipsnis nieko negali baidyti, o juo labiau, jeigu jį parašo asmuo, kuris gerai valdo plunksną. V. Šiugždos kalbamas straipsnis buvo vienas iš geresniųjų, tik vargšas autorius (reiškiu jam užuojautą) ne ten jį įdėjo, kur „reikėtų“ įdėti. Jei tas jo straipsnis būtų pasirodęs p. J. Dagio vienkartiniuose, ar bent „Kūryboje ir Kritikoje“, tai kas kita. Tada galima būtų jis girti, cituoti. Bet kai V. Šiugžda savo straipsnį įdėjo į „Aidą“, kurio redaktoriai turi „buržuiškus“ pilvus ir nerašo raudonu rašalu, kilo didelis „gevalt“ ir V. Šiugžda ūmai p. Dagio buvo, ką čia daug kalbėsi,... sudegreduotas, menkysta paskelbtas.

Ką gi tokio blogo, tokio menko parašė V. Šiugžda trefname „Aide“? O gi štai ką:

„Kitados Goethe rašė:

„Das Genie ist der Fleiss“ (Genijus yra tai kruopštumas, rūpestingumas). Šimtui metų praėjus, galima į Goethes tvirtinimą įvesti tam tikras pataisas ir pasakyti šitaip: genijus yra tai aukščiausias kūrybinis pajėgumas, kurį sudaro talentas, kruopštumas ir aukšta kultūra“.

Ir kas čia blogo? Gal tik tai, kad ne kas kitas, o V. Šiugžda, ne kur kitur, o „Aide“ įdėjo straipsnį, kuris išvedė J. Dagį iš kantrybės, ir jis tiesiog rūbus ant savęs plėšo, kaip V. Šiugžda išdrįso papildyti Goethę. Už tai J. Dagys Šiugždą norėtų įgrūsti bent į „Camera obscura“. Tegul už nesubordinaciją apanka, tegul žino, kad, parašydamas „Aide“, tuo pačiu padarė nedovanotiną prasikaltimą.

J. Dagys, prisigaudęs minčių iš įvairių Plechanovų, taip įsivarė, kad patsai nepajuto, kai išdrožė šitokį absurdą:

„Nereikia būti ypatingu literatūros žinovu, užtenka tik kiek plačiau (iš tikro nieks taip siaurai ir vienašališkai negalvoja, kaip J. Dagys. R. M.) pasidairyti ir perskaityti įžymių rašytojų biografijas, kad įsitikinti (o gal „įsitikinus“? R. M.), jog kovojantieji dėl laisvės nepaperkamieji rašytojai, taip pat yra šaudomi, kaip ir demonstruojantieji (o gal „demonstruoją“? R.M.) darbininkai ar valstiečiai (Puškinas, Lermontovas)“.

Štai kur sensacija, kurios pasaulis per šimtą metų nežinojo. Susekė „tiesą“ ir paskelbė „Kūryboje ir Kritikoje“ tik Jonas Dagys, o jo „tiesa“, kaip matome iš pacituoto sakinio, yra tai, kad Puškinas ir Lermontovas buvo sušaudyti, kaip ir darbininkai ar valstiečiai. Manėme, kad dvarininkai: Puškinas ir Lermontovas, žuvo dvikovose, o čia, pasirodo, buvo sušaudyti. Po to lieka tik paskelbti karo lauko teismo sprendimų nuorašus ir turėsime nepaprastą reveliaciją, kuri išgarsins p. Dagį visame pasaulyje.

Tačiau kol tai įvyks, reikėtų p. Dagiui pačiam su savo raštais ilgokai pasėdėti tamsioje kameroje, reikėtų daugiau susipažinti ir su rusų literatūros istorija ir geriau išmokti rusų kalbą. Tada ne reikėtų šaudyti Puškino ir Lermontovo, tada ir išgarbinto Majakovskio eilėraštis „Oblako v štanach“ neišeitų „Debesys kelnėse“ (Žiūrėk „Vingį“), o „Kelnėtas debesys“, tada ir be prieraščių, skaitytojai galėtų įvertinti Majakovskio poeziją.

Minėtame savo straipsnyje J. Dagys, degraduodamas V. Šiugždą, sunaudojo visus „argumentus“, kurių vienas atrodo toks:

„Be abejo, rimtas yra kultūros reikalingumo klausimas. (Klausykite ir stebėkite! R. M.). Tačiau šis klausimas neaiškiai atrodo V. Šiugždos interpretacijoje, artimai R. Mackevičiaus tvirtinimams“.

Vargšas Viktoras Šiugžda! Kaip jis žemai nupuolė! Iki mano tvirtinimų. Ar galima dar žemiau nupulti, tenka abejoti. Manau betgi, kad, jei p. J. Dagiui galima šaudyti Puškiną ir Lermontovą, galima debesis varyti į kelnes, tai ir V. Šiugždai ir man tegul bus leista turėti sava nuomonė dėl Goethes, nors jis darbininkų klasei nieko ir neužsipelnė.

R. Mackevičius.

P. S. Polemizuojant kultūros ar literatūros klausimais gal geriausiai būtų išeiti „į forumą“, nors ir po vienam, bet neslepiant savo pavardžių. *R. M.*

Pagilinkime tautinę kultūrą šiaudinėje pastogėje

Paviršutinumas šiandien visai neturėtų rasti vietos mūsų tarpe. Šių dienų painus gyvenimas reikalauja įsigilinimo kiekvienoje srityje.

Tautos rungiasi, kovaja ir nori kitų sąskaiton didėti. Dabartinis nacionalizmas visur yra madingas. Drauge su nacionalizmo srove plinta kitų tautybių neapykanta. Dar tebėra žinomas vokiečių filosofo Ničės tvirtinimas, kad pasaulyje yra dviejų rūšių žmonių: — viršžmogiai, kurie gali tik valdyti kitus, ir žmonės, kurie visada turi būti tik valdomi, niekinami. Sąryšyje su tuo auga rasizmų „mokslai“ ir tautų išdidumas. Kai tas išdidumas augo toliau nuo mūsų, mes, Vilniaus krašto lietuviai, mažiau tuo domėjomės. Deja, rasizmas, kaip pavojinga epidemija, plečiasi kaskart vis labiau po Europos kontinentą ir artinasi prie mūsų žemių ir ypač prie mūsų tautos pamatų — kaimo.

Ta banga visur plaukia. Ja susirūpinęs popiežius ir šaukia į kovą su rasizmu, taip pat susirūpinę demokratinių įsitikinimų veikėjai. Tačiau jų balsas kol kas nesulaukia aiškaus pritarimo. Aišku, daroma klaida. Juo anksčiau išeitų kovon prieš tuos kitų tautų neapykantos skleidėjus, juo saugiau pasijustų demokratinis pasaulis. Tiesa, demokratija pamaži atstato ginklą prieš vadinamąjį fašizmą, kuris ir yra rasizmo, arba šovinizmo, tėvas. Bet ar greit bus sudaryta tvirta sąjunga prieš rasizmą, gyvendami pamatysime.

Ar mums, negausiai tautai, negresia kitų tautų rasizmo pavojus? Jeigu įsigalėtų Lenkijoje rasizmo teorijos ir būtų valdžios taip propaguojamas, kaip šiandien daro Vokietija, tai mūsų tautai susidarytų didelis pavojus, o ypač Vilniaus krašto lietuviai būtų pasmerkti nutautėti. Kodėl? Dėl to, kad mūsų krašte dar nesuskubo giliai įsišaknyti tautinė naujoviška mūsų kultūra. Kiek teko pastebėti, mes dar esame gerokai paviršutiniški.

Negalima sakyti, kad mūsų kultūra yra tik dabar dar kaime skleidžiama. Kai pats savo ausimis girdėjau Lydos apskrityje „gudus“ (nutautėjusius lietuvius) dainuojant šienapiūtės vakarais lietuviškas liaudies dainas, tai supratau, kad mūsų senuolių kultūra tvirtai buvo įsistiprinusi kaime.

Kai kur jau lietuviškasis kaimas nustojo vartojęs savo kalbą, tačiau daina ir kiti mūsiškės kultūros pažymiai vis tiek liko. Vadinasi, tautinė kultūra giliai glūdi artojo sieloje. Nėra reikalo jos iš naujo skiepyti, reikia tik labiau pagilinti, įsąmoninti. Galima sakyti iki šioliai mūsų kaimas laikosi savos kultūros instinktyviai. Kadangi rasizmas nori kitas tautas išnaikinti, tai nuo to ginantis reikia gilintis, įsisąmonti tautinėje kultūroje. Kada mūsų kaimas bus vispusiškai sąmoningas, tada nutautėjimo banga bus mažiau pavojinga.

Mūsų tautosakininkai renka liaudies kultūros turtą. Pamažu kaime nyksta tas visų dainininkų gerbiamas ir vertinamas sodžiaus menas. Kaskart vis labiau atsipalaidoja kaimo lietuvis nuo savo kultūros bruožų. Lietuvaitė audžia jau ne tokius raštus, kaip audė jos motulė, bet pamėgdžioja fabrikų išdirbinius. O jau ir liaudies daina užleidžia vietą madingiems tarptautiniams šūkavimams — šliageriams. Jei taip bus ir toliau, tai netrukus mūsų kaimas ilgainiui gali netekti savo tautinio veido spalvos. O iš bespalvio greičiau galima bus padaryti spalvotą. Tuo ir galės pasinaudoti nutautinimo inžinieriai, rasizmo šalininkai.

Paskutiniu metu spaudoje pasigirsta balsų apie mūsų kultūros skirtingas žymes nuo kitų. Dailininkai saugoja tautinės kultūros grynumą ir nurodo, kur dvelkia svetimybėmis. Tos surengtos liaudies meno parodos (jas rengė Šv. Kazimiero d-ja) buvo labai gera priemonė lietuviškajai kultūrai stiprinti ir kaimui sąmoninti. Gaila, kad tų parodų negalėjo aplankyti kaimiečiai. Dabar jau ir tokių parodų ruošti negalime.

Reikia tačiau ir šiose sunkiose aplinkybėse rūpintis tautine kultūra. Redakcijose turėtų bendradarbiauti menininkai, kurie dažnai aptartų liaudies meno aktualius reikalus. Liaudies švietėjai turi rūpintis auklėti valstiečius taip, kad be lietuviškos knygos ir laikraščio kaimas nenorėtų ir gyventi.

Didelę reikšmę turi mūsų kultūrai ir lietuviškoji daina. Turime rūpintis, kad ta daina, kurią dainavo močiutė sengalvėlė, būtų ir toliau jos dukrų dainuojama. Nekenkia, jei susikuria ir nauja daina. Išstumti senąją dainą, kaip pernai tvirtino vienas mūsų žurnalistų, būtų didelė nesąmonė. Kiekvienos tautos praeityje glūdi tautinės kultūros stiprybė. Jei dar šiandien atsiranda žilagalvių bobučių, kurios moka šimtus lietuviškų dainų, tai juo labiau jaunoji karta privalo daugiau turėti liaudies kūrybos savo sielos gelmėse. Senovės ir šių dienų moderniosios dainos viena kitai nėra priešingos. Tad, turtinkime savo kultūrą ir dainų gausumu.

Atrodo, kad pirmiausia reikia susirūpinti lietuviškų plokštelių pagaminimu. Jau turime savo chorus, kurie mėgsta pasirodyti ir toliau už Vilniaus. Reikia būtinai paruošti chorą ir susitarus su patefono plokštelių fabrikais kuo skubiau paruošti jų daug įvairių ir pigių. Žinome, kad ne visi gali dainuoti, nors beveik visi mėgsta klausytis savo dainų. Bet neturi ko klausytis. Atvežtos iš užsienio lietuviškos patefono plokštelės yra labai brangios, o ir tų dar ne visada yra. Nenuostabu, kad pamažu mūsų kaimą užplūsta svetima daina iš nelietuviškų plokštelių. O juk daina tautinėje kultūroje užima svarbią poziciją. Norėdami pagilinti savo kultūrą, turime, tarp kitko, rūpintis ir lietuviškos dainos propagavimu per lietuviškas patefono plokšteles.

Siaučiant nutautinimo siaubui, turime, kaip ta žuvis, pasinerti giliau į savosios kultūros gelmes, kad putojančios bangos neišmestų ant kranto. Jei mūsų sesės ir broliai šiaudinėje pastogėje bus glaudžiai surišti su tautine kultūra, tad ir Vilniaus krašto lietuvių ateitis nekels daug nerimo dėl nutautėjimo. Kadangi mūsų kultūra yra skirtinga nuo kitų ir turi savyje daug meninio grožio, verta yra ją puoselėti ir turtinti.

K. U.

Mūsų gyvenimo stilius

Prisipažinsiu, kad straipsnio pavadinimas yra ne mano. Išskaičiau jį kažkada viename laikraštyje. Tiesa, ten buvo kalbama apie kitos visuomenės gyvenimo stilių, bet pati straipsnio tema ir mums gali būti aktuali.

Stilius. Pats savaime šis žodis arba sąvoka nieko nesako, nes paprastai stilius jungiamas su kuo nors. Tada sakome, kad šis pastatas ar šiaip jau koks dirbinys yra tokio arba kitokio stiliaus. Bet ar galima kalbėti apie kurios nors visuomenės gyvenimo stilių? Juk kiekvienas stilius yra paprastai suprantamas, kaip kažkas pastovaus, statiško, tuo tarpu visuomenės gyvenimas dinamiškas reiškinys. Tačiau pažiūrėjus į dalyką kiek giliau, galima sakyti, kad ir visuomenės gyvenimas turi tokį ar kitokį savo stilių. Ką gi reiškia stilius? Architektūroje stiliumi vadinama tam tikra savotiškų artistinių formų visuma, pagal kurias galima pažinti kada ir kur buvo sukurtas meno kūrinys. Atsitraukdami nuo architektūros, galime pasakyti, kad stilius yra savotiškų formų visuma. O tokią savotiškų formų visumą turi kiekviena tauta, nesgi kiekviena tauta yra atskira kolektyvinė individualybė. Ir galima pasakyti, kad kiek yra tautų, tiek yra atskirų stilių. Pavyzdžiui, meno istorijai yra žinomi romaniškas, gotiškas, baroko ir rokoko stiliai. Tai meno stiliai. Betgi ir paprastas kasdieninis kiekvienos tautos gyvenimas savotiškai reiškiasi. Kiti tautos kultūrą stačiai vadina savotišku gyvenimo stiliumi.

Nėra abejonės, kad ir mūsų visuomenė turi savotišką gyvenimo stilių. Kadangi esame lietuviai, tai tasai mūsų gyvenimo stilius turi savyje pirmoj eilėj lietuviškumo savybių, kurios, aišku, reiškiasi ten, kame gali pasireikšti, t. y. visuose išoriniuose reiškiniuose: literatūroje, dainose, muzikoje, dailėje, kalboje, statyboje, temperamente ir kitur. Savaime suprantama, kad mūsų gyvenimo stiliui turi įtakos ir vietinės kultūrinės, ekonominės bei politinės sąlygos.

Kaip galima būtų apibūdinti mūsų gyvenimo stilių? Norint į tai atsakyti, reikia pažiūrėti, kaip atrodo mūsų gyvenimo visuma. Pirmiausia paminėtinas mūsų gyvenimo kuklumas. Visur pasirodome ir pasireiškiame labai kukliai. Dažniausia nepasitikime patys savimi. Esame linkę apie save greičiau blogiau, negu geriau manyti. Tasai kuklumas dažnai trukdo mums drąsiau pasireikšti. Dėl kuklumo ir nepasitikėjimo savo jėgomis esame linkę verčiau nieko nedaryti, negu imtis kokio nežinomo darbo. Esame konservatistai. Aišku, tasai kuklumas tam tikra prasme yra mums ir naudingas. Pavyzdžiui, būdami kuklūs, negalime būti megalomanai ir snobai. O tai jau yra labai gera savybė. Visuomet naudingiau manyti apie save kiek blogiau, negu geriau. Tačiau ir per daug blogai į save žiūrėti yra be galo kenksminga. Kas nors vertingo gali būti padaryta ar sukurta tik ten, kame drąsiai imamasi kūrybinio darbo. Savaime nieko nesidaro.

Dėl per didelio kuklumo yra smarkiai mumyse įsivyravęs smulkmeniškumas. Tiesa, iš smulkmenų susidaro stambūs dalykai ir visas gyvenimas. Bet kad jau per daug esame linkę užsiiminėti smulkiais dalykais. Dažnai pasitaiko, kad didelių ir iš tikrųjų svarbių dalykų nepastebime, o užsiimame smulkmenomis ir darome iš jų „didžiausius“ dalykus. Taip yra tarpusavio santykiuose, taip yra ir mūsų visuomenės „užsienio“ politikoje. Apie smulkius dalykus labai gerai žinome, o jeigu nežinome, tai greitai pasistengiame sužinoti, o svarbiuose dalykuose dažniausiai neturime išsidirbę savo aiškios nuomonės. Dėl to kai kada tenka padaryti ir stambių klaidų.

Smulkmeniškumas yra pagimdęs mumyse dar vieną negerovę: intrigavimą. Pavyzdžiui, politikoje platesnių užsimojimų mums trūksta. bet labai dažnai intrigavime sugebame būti tikri meisteriai Juo blogiau, kad neretai intrigavimui teikiame politikos prasmės. Tatai mus dar labiau smulkina ir veda iš tiesaus ir atviro kelio.

Čia pateikti svarbiausi mūsų gyvenimo bruožai. Vadinas, toks yra mūsų kasdieninio gyvenimo stilius. Menkas jis yra. Bet tai nereiškia, kad apie tai nereikėtų kalbėti. Atvirkščiai, reikia kelti viešumon visas savo negeroves ir jas kuo greičiausiai šalinti. Turime stengtis sukurti daug geresnį savo gyvenimo stilių. Mūsų visuomenės gyvenimo išraiška turi būti daug pilnesnė ir ryškesnė, kad iš tikrųjų galima būtų kalbėti apie mūsų gyvenimo stilių gerąja prasme. Iki šiol atrodome, kaip išblyškęs žmogus su sukritusiais žandais ir smarkiai įdubusia krutine. Esame dar labai anemiški. Tiesa, pradedame po trupučiuką taisytis, bet ligi tikrai ekspresingo mūsų gyvenimo stiliaus dar gana toli. Nekalbu čia apie kaž kokį aristokratišką gyvenimo stilių. Turiu galvoje impulsingą visos visuomenės kultūrinį ir politinį pasireiškimą, ne išskiriant ir mūsų valstiečių. Norėdami betgi smarkiau ir reikšmingiau pasireikšti, turime išeiti iš per didelio kuklumo ir smulkmeniškumo ribų. Būtina yra daugiau savimi pasitikėti kiekviename darbe ir plačiau žvelgti į visus gyvenimo reiškinius.

A. Pangonis.

Iš literatūros ir mokslo naujienų

„Dirvos“ bendrovė, atšventusi savo veiklos dvidešimtmetį, darbų plane numato išleisti visą eilę istorinių, literatūrinių veikalų.

Paminėtini: Muravjovo gadynė Lietuvoje, Napoleono Žygis per Lietuvą, Veiverių mokytojų seminarijos vaidmuo lietuvių tautiniam atgimimui, Petro Armino raštai, Prano Vaičaičio raštai, Karininko Antano Juozapavičiaus mirtis ir kiti. Be to, numatę duoti originalių veikalų ir vertimų. Susirūpinta daugiau išleisti mūsų kompozitorių ir tapytojų kūrinių.

Kirčiuotos Evangelijos.

Šv. Kazimiero draugija išleido ark. metropolito J. Skvirecko paruoštas šventadieniams ir sekmadieniams kirčiuotas lekcijas ir evangelijas. Sukirčiavo kalb. L. Dambrauskas.

Prieš pasirašydamas perskaityk

Bloga nemokėti pasirašyti, bet ir mokant šiaip taip savo pavardę parašyti, reikia būti labai atsargiam ir apdairiam su pasirašymu. Parašas, kaip žmonės sako, gali paleisti arba pakarti, žiūrint, kur ir ant ko pasirašai.

Žodžiu, gali ir šiaip ir taip pasakyti, bet pasakymas, kad ir prie liudytojų, tai vis dar ne dokumentas. Pasakymą, išsitarimą, žodžiu duotą pasižadėjimą, reikalui esant, gali dar atšaukti, pasiaiškinti, kad ne taip pasakytą žodį reikia suprasti, arba ir atsikirsti, kad to ar kito nesi sakęs, arba žadėjęs. Tuo tarpu padėtas kur nors parašas jau pats už save kalba: jo lengvai neatsiimsi, neišsiginsi. Kiekvienas žmogus turi tam tikrą, tik jam vienam būdingą pabraižą, charakterį, todėl parašo nieku būdu neišsiginsi ir nepasiaiškinsi, kad tai ne tavo pasirašyta. Yra tam tikras būdas ir tam tikri specialistai, kurie parašo tikrumą ir vadinamą autentiškumą, reikalui esant, gali ištirti ir tikrai nustatyti, ar parašas yra tikras ar netikras.

Šiandien su visokiais raštais ir pasirašinėjimais daug reikalų turi ne tik miesto, bet ir kaimo gyventojai — ūkininkai. Yra reikalų, atliekamų susirašinėjimų su valsčiaus įstaiga, su apskrities centru ir kitokiomis įstaigomis ar privačiais asmenimis. Mokant mokesčius, gaunant įvairius pakvietimus ir įsakymus, dažniausiai tenka žmogui pasirašyti, kad tokį ir tokį raštą gavai. Žmonės, nieko blogo netardami, ramiai pasirašo bet kokį pakištą popierį — raštą. Kaip gi, mano sau, nepasirašysi, kad prašo ar dažniausiai liepia pasirašyti kuris nors valsčiaus ponas, šaltyšius ar kuris kitas su blizgančiom sagom ponas. Tokius popierius — raštus mūsų žmonės pasirašo dažniausiai visai nepaskaitę, kas ten yra parašyta, pasitikėdami tų raštų autorių gera valia ir sąžiningumu. Tik, deja, nevisur ir ne visada tos geros valios ir sąžiningumo yra. Dažnai kaimiečių pasitikėjimas panaudojamas ir blogam tikslui. Žmogus pasirašo kokį nors jam pakištą raštą, nieko blogo nesitikėdamas, o tik paskui sužino, kad turinys to rašto, kurį pasirašė, yra visai ne toks, kaip jam buvo sakyta. Žmogus yra stačiai apgautas, norėtų klaidą atitaisyti, bet jau per vėlu—nieks jam netikės, kad jis pasirašė, nežinodamas, kas ten tikrai buvo parašyta.

Šitokių nesusipratimų ir klaidų, dėl kurių paskui reikia graužtis, nebūtų, jei prieš pasirašydamas bet kokį raštą—nesvarbu kieno jis bebūtų: įstaigos ar privataus asmens,—pirma gerai, net kelis kartus perskaitytų ir tik gerai supratęs, kas ten parašyta, jei jam nepriešinga, pasirašytų.

— Gerai — pasakys tulas — perskaityti perskaityčiau, bet visas vargas, kad nemoku gerai ir dar svetima kalba skaityti, o ir perskaitęs ne viską suprantu. Tada belieka tik pasitikėti ir pasirašyti. O nepasirašyti kiek pavojinga — gali būti už tai bauda.

Tiesa, kad ne visi kaime gerai moka ir supranta, kas parašyta. Bet tai dar nepasiteisinimas. Kas gerai rašto neišmano, privalo paprašyti kaimyną ar draugą, kad perskaitytų ir paaiškintų. O jei ir jų nėra, tai reikia paprašyti ir pareikalauti, kad tas, kuris kiša raštą pasirašyti, bent pats gerai ir aiškiai perskaitytų. Kitokiu atveju pilietis turi teisę nepasirašyti, kol jam nebus išaiškinta ir perskaityta. Ir už tai niekas nebaus, kad nežinomo turinio rašto nepasirašei.

Jei nemokantį gerai skaityti dar galima šiaip taip pateisinti, tai mokančio skaityti ir rašyti jokiu būdu negalima pateisinti, kad jis nežinojęs „po kuo pasirašo". O tokių yra, ir tai nemaža. Jie lengvabūdiškai demonstruoja—pasirodo moką pasirašyti ir pasirašo bet kokį popiergalį, juo labiau, jei popierį pakiša pasirašyti koks nors žvaigždėtas ponas. Ne visi moka skaityti ir rašyti taip daro. Yra ir labai atsargių žmonių, bet netrūksta ir lengvatikių ir lengvabūdžių.

Štai kuris nors „uolus" šaltyšius pakiša iš valsčiaus atneštą raštelį, kad, girdi, tą ir tą dieną reikia būtinai nueiti su kažkokiu reikalu valsčiaus įstaigon. Pakišdamas dar ragina skubėti, nes jis turįs dar kitur eiti. Žmogus, pasitikėdamas šaltyšiaus žodžiais, raštelio—„kvietimo" neperskaitęs, pasirašo, kad pranešimą gavęs. Vėliau gi pasirodo, kad pasirašė ne kvietimą, bet tam tikrą deklaraciją, jog sutinkąs kandiduoti į valsčiaus tarybininkus iš valsčiaus sąrašo. Bet esti ir dar blogiau. Per savo neapdairumą pasirašo raštą, kuriuo prašo pataisyti pavardę, kai tuo tarpu jis pats niekad ir manyti nemanė savo pavardės taisyti ir galūnę nukirsti. Paaiškėja tokio pasirašymo pasekmės tik po kurio laiko. Žmogus norėtų klaidą atitaisyti, bet jau per vėlu. Su apdairesniais ir atsargesniais taip nebūna. Jie, prieš ką nors pasirašydami, pirma sužino, kas rašte parašyta. Tokiu būdu išvengia nesusipratimų. Kartą į vieno valsčiaus įstaigą pasikvietė jauną vyrą skubiu veikalu raštinėn.

— Čia, tamsta, skubiai pasirašyk, nes aš labai neturiu laiko, manęs dar daug interesantų laukia, — greitai kalba raštininkėlis ir pakiša ranka pridengtą raštą, o kitos pirštu rodo, kur reikia pasirašyti.

— Leisk, pone, man bent pasižiūrėti, koks čia raštas, — kalba vyras.

— Ką? Tamsta manim nepasitiki? Čia toks skubus raštas, rašykis greičiau, o jei ne, tai...

— Aš pasitikiu, pone, bet vis dėlto aš noriu pažiūrėti. kas čia parašyta, — nenusileidžia vyras ir, nelaukdamas raštininko atsakymo, ištraukia iš po jo rankos siūlomą pasirašyti raštelį. Tai buvo nedidelis valsčiaus valdybai mašinėle parašytas prašymėlis nukirsti pavardės galūnę. Visaip juk pasaulyje esti: yra gerų žmonių ir blogų, gerų raštų ir negerų. Todėl už vis geriau, kai pasirašydamas kokį nors raštelį pirma perskaitai ir supranti, kas ten yra parašyta.

Keleivis.

Sportuoti galime ir neorganizuotai

Normaliose sąlygose sportininkai buriasi sporto organizacijosna, klūbuosna, sporto draugijosna. Tokioms sporto organizacijoms paprastai tik ir rūpi sporto ugdymas visuomenės tarpe. Ir ne vien tik sporto organizacijoms šis dalykas rūpi. Daugelis kultūrinio, švietimo bei šiaip jau bendresnio pobūdžio draugijų savo veikimo programoje taip pat yra numačiusios ir sportą. Panašiai buvo su kai kuriomis mūsų draugijomis („Ryto", Šv. Kazimiero), kurios rūpinosi kultūriniais savo narių reikalais, nepamiršdamos ir sporto srities.

Tačiau ir normaliose sąlygose ne visi sportininkai priklauso ir gali priklausyti sporto organizacijoms. Vieniems neleidžia to padaryti nario mokesčio didis, kitiems laiko stoka, tretiems kitokios priežastys. Antai, Vilniuje yra aštuoni tūkstančiai dviratininkų, iš kurių gal tik šimtelis ar du priklauso sporto organizacijoms. Lygiai tą patį tektų pasakyti ir apie Vilniaus slidininkus, pačiūžininkus, tinklininkus, plaukikus ir kt. Tokius jokiems sporto organizacijoms nepriklausančius sportininkus lenkai vadina neorganizotais. Toks neorganizuotas, pasakytume, nepriklausomas, sportininkas turi teisę, gali dalyvauti kartu su organizuotais sportininkais įvairiose oficialiose varžybose, ypač individualaus pobūdžio, pvz., dviračių, slidžių, plaukymo, lengv. atletikos ir pan. rūšies varžybose. Ir dar daugiau. Neorganizuoti sportininkai dažnai susimeta į paskiras komandas. Šių komandų jie neregistruoja, netvirtina jokiose valdžios ar sporto įstaigose. Panašias niekur netvirtintas nepriklausomų sportininkų komandas lenkai vadina „laukinė komanda". Tokių „laukinių komandų" pilna Lenkijos miestuose bei miesteliuose. Jos daugiausia praktikuoja įvairius kamuolio žaidimus: tinklinį, krepšinį, futbolą. „Laukinės komandos" nuolat papildo reguliarių, organizuotų komandų žaidikų eiles. Kuone kiekvienas, kad ir puikiausias sportininkas, yra ėjęs „laukinės komandos" žaidiko stažą.

Dabartiniu metu, neturint mums savų nei sporto, nei kultūrinių organizacijų, mūsų sportas atsirado panašioje neorganizuotų sportininkų, atseit, „laukinių komandų" padėtyje. Ypač tas liečia kaimo sportą. Bet ir šiai nenormaliai padėčiai esant, neturime nuleisti rankų, turime šį tą veikti. Sportuoti galime ir neorganizuotai. Kaip ir reikėjo laukti, mūsų kaimas, kartą pamėgęs sportą, neleis jam pranykti. Per visą praėjusią vasarą ir rudenį korespondencijose tik ir mirgėjo tinklinio varžybų aprašymai. Ir toliau turime dėti pastangas, kad sportas plistų platyn, o taip pat ir koptų aukštyn. Platynvadinas, kad juo didesnis jaunimo skaičius pamėgtų sportą, kad neliktų lietuviško kaimo, kuriame nebūtų kamuolio. Aukštyn — kad sporto lygis, poaukštis mūsų kaime, nors ir pamažu, bet nuolat kiltų. Tūpčiojimas vietoje, panašiai kaip ir kitose gyvenimo srityse, taip pat ir sporte nieko gero nežada. Ir sportas reikalingas nuolatinės pažangos.

Sportuoti galime ir neorganizuotai. Niekas negali man ginti mėtyti ar spardyti kamuolį, šliuožti slidėmis, plaukti tuo ar kitu stiliumi. Galiu aš, pasitaręs su draugais, pasikviesti kurį žymesnį sportininką, atseit, trenerį savo sportiškai „formai" pakelti, stiliui padailinti, geresniems laimėjimams pasiekti. Priešolimpinėje mūsų sportininkų stovykloje panašiai ir buvo daroma. Visa tai turint galvoje, keista atrodo, kodėl dabartiniu metu Vilniuje mūsų jaunimas sporto srityje nieko neveikia. Atsiprašau, ne visas jaunimas. Gimnazijos ir licėjaus mokiniai veikia, kiek gali. Mano kaltinimas liečia tik studentus, amatininkus bei kitų profesijų jaunuolius. Apsnūdimu sporto srityje dabar prilygstame gudams, kurie, atrodytų, sportą bus visai išbraukę iš savo veikimo programos. Bet mes tokio „veikimo" neturime pamėgdžioti.

Mūsų kaimo sporto lygis ir paplitimo laipsnis yra glaudžiai susijęs su Vilniaus besimokančio jaunimo sugebėjimai sportiškais. Kas, jei nepastariejį, praktiškai parodys kaimo jaunuoliams įv. sporto rūšis. Pats savaime, be praktiškų nurodymų, sportas kaime negalės tarpti. Bet, jeigu mūsų jaunuoliai, būdami Vilniuje, sportu visai nesidomi, tai šis reiškinys gali neigiamai paveikti ir kaimo sportą.

P. K-čius.

V. BERTULAITIS

naujai sudarytos Klaipėdos krašto direktorijos pirmininkas. Jis yra lietuvių kilmės žmogus. Bet dabar dedasi esąs vokietis ir nacionalsocialistas. Tapęs direktorijos pirmininku, jis yra viešai pareiškęs, kad jo direktorija palaikysianti ir ugdysianti nacionalsocializmą. Vokiečiai valdininkai turėsią būti nacionalsocialistai. Lietuviai būsią neliečiami, bet, esą, jiems nebūsią leidžiama kenkti nacionalsocialistų veikimui.

KORESPONDENCIJOS

Gardino apskr.

Marcinkonys. *Dėl liaudies namo.* Marcinkonių stotyje, kuri dabar pavadinta „Osada", yra pastatytas valsčiaus lėšomis erdvus liaudies namas. Šis namas buvo pradėtas statyti 1931 metais, esant valsčiaus sekretoriui Pavlovskiui. Rąstus namui statyti reikėjo vežti iš toli. Valsčiaus lietuviai gyventojai turėjo didelį vargą, kol juos suvežiojo. Ne vienas ir vežimą sulaužė, ir pakinklus sutraukė, ir kankindavosi nuo tamsos ligi tamsai. Valsčiaus lietuviai gyventojai dirbo ne tik su arkliais, bet ir pėsti. Valsčiaus valdyoos ponai tuomet gražiais žodeliais žmonių prašė ir ragino prisidėti savo darbu prie šio „kultūros židinio", žadėdami daug ko ir užtikrindami, kad juo galės naudotis visi sodžiai be jokio varžymo. Mūsų pilkasermėgiai drūtai prakaitavo ir kantriai klausė valsč. ponų įrodinėjimų, bet gilumoje buvo įsitikinę, kad mūs žmoneliai ir mūsų jaunimas iš to gal maža turės naudos.

Kai namas buvo užbaigtas ir galima buvo jame rengti vaidinimai, Marcinkonių jaunimas dar nedrįsdavo prašyti valsčiaus ponų, kad leistų juo pasinaudoti, o tenkinosi aukštomis grįčiomis ir kluonais.

Pirmąjį lietuvišką vakarą tame name surengus, publika užtraukė lietuvišką himną, kurio aidas skardžiai atsimušė į prakaitu aplaistytas namo sienas. Tai valsčiaus ponams nepatiko. Nuo to laiko, prašant salės, jie pradėjo raukytis, bet visgi atsakyti neišdrįsdavo. Tiesa, lietuviai nedažnai naudodavosi šiuo namu, per šešeris metus vos apie dešimtį kartų surengė jame viešus lietuviškus vakarus. Paskutinį kartą vaidinimas įvyko šiame name šių metų sausio 8 d., kuris, kaip ir ankščiau įvykusieji, baigėsi padoriai, pavyzdingai. Bet juntama buvo, kad valsčiaus ponams nepatinka lietuvių kultūrinės pramogos, į kurias prisirenka iš aplinkinių sodžių gražaus jaunimo.

Dabartinis valsčiaus sekretorius Stasys Pšanovskis šio mėn. 17 dieną parašė valsčiaus valdybos vardu vietos klebonui kun. Z. Butkevičiui, kaipo Katalikų jaunimo akcijos Marcinkonių skyriaus globėjui oficialų raštą, kuriame padarė eilę priekaištų, kad Katalikų akcijos nariai per paskutinius du vaidinimus esą padarę liaudies name daug žalos: tyčia sugadinę elektros šviesą, sužaloję duris ir išdaužę du lango stiklus. Minėtame rašte Pšanovskis reikalauja padarytus nuostolius padengti, viską sutaisant, nes kitaip valsč. valdyba patrauks teismo atsakomybėn. Be to, savo rašte pabrėžė, kad ateityje valsčiaus valdyba daugiau lietuviams neleis namu naudotis.

Ponas Pšanovskis gražiai paimprovizavo vietos klebonui, pamiršdamas, kad vakarui pasibaigus, kitą dieną vakaro rengėjai atidavė raktus ir perdavė tvarkoje salę. Jis užmiršo, kad po paskutinio lietuviško vakaro (sausio 14 d) tame name buvo lenkų šokiai ir tik devintą dieną po paskutinio ir trečią mėnesį po priešpaskutinio vakaro pastebėjo padarytus nuostolius... Nieko sau liaudies namo globėjas!

Klausutis.

Ašmenos apskr.

Dieveniškis. *Ketina kreiptis į Aukščiausiąjį Administracijos Tribunolą.* Visose Dieveniškio valsčiaus seniūnijose rinkimų nebuvo, nes jose buvo paruošta tik po vieną kandidatų sąrašą ir tų sąrašų kandidatai laikomi yra išrinktais. Tuos sąrašus sudarė ir jų kandidatus įtraukė valsčiaus valdybos žmonės ir jų šalininkai.

Bet kadangi Dieveniškio valsčiaus ribose gyvenančių žmonių daugumą sudaro lietuviai, tai vis dėlto kiekvienoje seniūnijoje į tarybininkų sąrašus įtraukta ir lietuvių.

Bendras vaizdas tokis. Dieveniškio seniūnijoje laikoma yra išrinktais 6 lietuviai ir 24 nelietuviai—jų tarpe 4 žydai; Krakūnų seniūnijoje—9 lietuviai ir 15 nelietuvių; Paškonių sen. — 13 lietuvių ir 11 nelietuvių; Daulėnų sen., - 6 lietuviai ir 18 nelietuvių.

Suprantama, jeigu būtų buvę sudaryti ir antri kandidatų sąrašai ir būtų įvykęs balsavimas, tai lietuvių tarybininkų būtų buvę išrinkta nepalyginti daugiau.

Tiesa, Krakūnų seniūnijos lietuvių gyvenami sodžiai—Žižmai, Maciuciai ir Kavoliai—buvo įteikę savo atskirą kandidatų sąrašą, bet rinkimų komisija jo nepriėmė, pastebėdama visai neesmingus trūkumus — nepriėmė todėl, kad sąrašo įgaliotinis neva neturėjęs teisės dalyvauti rinkimuose. Rinkikų supratimu, jų sąrašo įgaliotinis turėjo teisę balsuoti. Pagaliau, jeigu jis ir neturėjo, tai rinkimų komisija galėjo vietoj jo įgaliotiniu laikyti antrąjį iš eilės sąrašo kandidatą.

Nepriėmus pirmojo sąrašo, žmonės kitą dieną įteikė antrą sąrašą, bet ir jo nepriėmė, motyvuojant, kad jau buvę įteikta vėlai.

Lietuviai rinkikai dėl tokio rinkimų komisijos elgesio buvo nusiuntę apskrities starostai skundą. Storasta šiomis dienomis pranešė, kad jis skundą išsprendęs neigiamai. Storastos sprendimas galutinis. Dabar jį galima apskųsti vien Aukščiausiam Administracijos Tribunolui. Žmonės taip ir mano padaryti.

Vietinis.

Lydos apskr.

Rodunė. *Seniūnijų rinkimų daviniai.* Rodunės valsčius buvo padalintas į 25 seniūnijas. Pagal gyventojų skaičių vienur buvo renkama po 16, kitur po 12 tarybininkų. Dėl žinomų sąlygų ne visur lietuviai išrinko savo atstovų. Padzitvio seniūnijoje išrinkta 5 lietuviai ir 11 nelietuvių; Pavalakės sen.—11 lietuvių, 3 nelietuviai; Dubinių sen.— 6 lietuviai, 10 nelietuvių; Vigonių sen.—8 lietuviai, 8 nelietuviai; Kargaudų sen. – 12 lietuvių, 4 nelietuviai; Piliakalnio sen., — 13 lietuvių ir 3 nelietuviai; Skolodonių sen. — 11 lietuvių ir 1 nelietuvis.

Dar nežinomi daviniai iš Leliušių, Pažuolės ir Bieliūnų sen.

Širdis.

Pelesa, Rodunės valsč. *Paėmė lietuviškas knygas.* Prieš pat Kalėdas važiavo iš Vilniaus namo pelesietis lietuvis amatininkas Vladas Radziulis. Jis vežėsi savo giminėms ir pažįstamiesiems lietuviškų knygų: Vilniuje išleistą gyd. Čepulio knygą „Sveikata" (50 egz), ir Vilniaus Ūkininkų Kalendorius (17 egz). Rodunėje jam su knygų pundu išlipus iš autobuso, prie jo priėjo vietos policininkas, kuris paklausė, ką V. Radziulis esąs atsivežęs. Sužinojęs, kad pundė yra knygos, nusivedė į policijos įstaigą, kur ištardė, surašė protokolą ir, pasilikęs knygas, V. Radziulį paleido.

Tos knygos iki šiol dar nesugrąžintos. Girdėti jų, savininkas šiuo reikalu ketina kreiptis į aukštesnes įstaigas.

Matęs.

Viln.-Trakų apskr.

Dainava, Varėnos valsč. *Ir čia įteikė deklaracijas.* Šio mėnesio 9 d. Dainavos sodžiaus 25 ūkininkai nusiuntė apskrities mokyklų inspektoriui deklaracijas, kad vietos pradžios mokykloje būtų įvesta lietuvių kalba. Deklaracijas tvirtino valsčiaus vaitas, iš kiekvieno imdamas po vieną auksiną.

Dainaviečių lietuvišką tautinį susipratimą gali patvirtinti ir lietuviškų laikraščių skaitymas. Dabar čia ateina tokių laikraščių apie 70 egz.

B. Bružuk is.

Galgaliai, Gervėčių valsč. *Nubaudė už eglutės surengimą.* 1938 metais sausio 5 d. vietos gyventojo Stasio Meškio bute buvo surengta šio sodžiaus vaikams kalėdinė eglutė. Jos pažiūrėti buvo susirinkę ir vaikų tėvai ir nemaža jaunimo. Sužinojusi apie tai Gervėčių policija surašė protokolą.

Dabar sausio 7 d. Stasys Meškys gavo Vilniaus Trakų apskrities starostos pranešimą (nakaz karny), kad už tos eglutės surengimą be valdžios leidimo jis esąs nubaustas 25 auks. arba 3 dienų areštu.

G.

KRONIKA

Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos įstatai iki šiol dar nepatvirtinti

Vietoj uždarytosios Lietuvių Mokslo Draugijos steigiamos Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos įstatai dar nepatvirtinti. Kaip „Aide" jau buvo rašyta, Vilniaus vaivadijoje iki šiol buvo steigėjams statomos įvairios sąlygos ir vis buvo pažymima, kad nuo jų priėmimo galįs pareiti įstatų patvirtinimas.

Paskutinė sąlyga buvo tokia — išbraukti tas įstatų vietas, kur kalbama, kad Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija galėsianti turėti savo skyrius.

Šį klausimą steigėjai svarstė sausio 23 dieną Turėdami prieš akis visas laiko sąlygas ir aplinkybes, steigėjai buvo nutarę per savo įgaliotinius dar kartą paprašyti vaivadijos įstaigos, kad paliktų įstatuose teisę draugijai turėti provincijoje savo skyrius, bet jeigu vaivadijos įstaiga nesutiktų, tai dar kartą „nusileisti" ir įstatuose išbraukti straipsnį, kur kalbama apie skyrius. Steigėjai buvo nutarę vietoj straipsnio apie skyrius pasitenkinti kitu vaivadijos nekvestionuotu įstatų straipsniu, kur sakoma, kad draugijos veikimo plotas yra visa Lenkijos valstybė.

Sausio 24 d. steigėjų įgaliotiniai inž. M. Kraužlys ir mgr. A. Juškevičius vaivadijos įstaigoje buvo priimti saugumo skyriaus viršininko p. Jasinskio, o paskiau paties vaivados p. L. Bocianskio. Po ilgesnio pasikalbėjimo p. Vaivada steigėjų įgaliotiniams pareiškė, kad jis naują lietuvių mokslo draugiją duodąs, bet su sąlyga, kad būtų išbrauktas iš įstatų straipsnis apie skyrius ir, be to, nesutinkąs įstatų tvirtinti, kai juose yra pažymėta, kad naujos draugijos veikimo plotas—visa Lenkijos valstybė. Esą, įstatus jis patvirtinsiąs, jeigu draugija apribosianti savo veikimą vien Vilniaus vaivadijoje.

Paskaita apie teatro artistus

Sausio 24 d. buvo Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos narių eilinis susirinkimas, kuriame M. Krinickaitė - Astaškienė skaitė paskaitą tema „Aktoriaus menas". Prelegentė teoretiškai apibūdino galimus artistų-vaidintojų tipus, iškėlė jų vaidybos svarbesnes savybes ir sucharakterizavo Vilniaus lietuvių teatro artistus, iškeldama aikštėn jų teigiamas ir neigiamas vaidybos žymes.

Po paskaitos buvo gyvos diskusijos. Jos daugiausia sukosi apie mūsų teatro vaidintojus ir jų darbo sąlygas. Deja, iš tų vaidintojų šalia pačios prelegentės ir vieno jos talkininko, daugiau mūsų teatro vaidintojų susirinkime nebuvo. Argi jie visai nesidomėtų teatrą ir juos pačius betarpiškai liečiančiais klausimais?

Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos metinis visuotinis narių susirinkimas

šaukiamas šiemet vasario mėn. 2 d. 6 val. vakare Šv. Mikalojaus parapijos salėje.

Dienotvarkėje:

1. Prezidiumo sudarymas.
2. Kun. M. Mikailos paskaita: „Kristus ir blaivybė".
3. Valdybos ir revizijos komisijos pranešimas ir jo įvertinimas.
4. Valdybos ir revizijos komisijos rinkimai.
5. Sumanymai.

Valdyba.

Bus sugrąžinta „Vilnius ir jo apylinkės"

Vilniaus Miesto Storastijos sprendimu 1937 m. birželio mėnesį buvo sukonfiskuota J. Maceikos ir A. Juškevičiaus parašyta ir Lietuvių Mokslo Draugijos išleista knyga „Vilnius ir jo apylinkės". Vėliau jos autorius tardė Vilniaus neviešoji policija ir teismo tardytojas. Autoriams buvo prikišama knygos tariamoji tendencija, vietų pavadinimų iškraipymas ir įtartinas kai kurių Vilniaus fotografinių vaizdų įdėjimas. Tardomiems šiuos priekaištus išaiškinus, byla buvo nutraukta. Prokuroras autoriams pranešė, kad dėl stokos nusikaltimo įrodymo, knygos konfiskavimas panaikinamas, tačiau pačios knygos sugrąžinti nesutinkąs.

Po ilgų klabenimų autoriai dėl knygos grąžinimo kreipėsi per advokatą Vilniaus Apygardos Teisman, kuris tą bylą peržiūrėjo ir dabar ieškovams pranešė, kad jis š. m. sausio 12 d. nusprendęs prokuroro sprendimą dėl knygos sulaikymo panaikinti ir visą knygos tiražą sugrąžinti jos savininkams.

Lietuvių Mokslo Draugijos archyvo dalis tikrai imama

Jau buvo rašyta, kad Lietuvių Mokslo Draugija turi gana nemaža rusų laikų teismo bylų, kuriose yra daug vertingos medžiagos lietuvių tautinio atgimimo laikams tyrinėti. Taip pat buvo pažymėta, kad tos bylos norima iš uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos archyvo paimti ir atiduoti lenkų valstybiniam archyvui.

Dabar tenka sužinoti, kad šiuo reikalu buvo teirautasi Vilniaus vaivadijos įstaigoje. Lietuvių atstovams saugumo viršininkas p. Jasinskis tą žinią patvirtino. Jis pasakė, kad, pasiremiant atitinkamu įstatymu, tos bylos tikrai bus paimtos ir atiduotos valstybiniam archyvui.

Mūsų žiniomis, tarp dabartinių uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos šeimininkų ir Vilniaus lietuvių visuomenės atstovų tuo reikalu nėra buvę jokių pasitarimų.

Skautų amatininkų sueiga

Šio mėn. 22 d. šv. Mikalojaus salėje įvyko Vilniaus Lietuvių Amatininkų skautų Mindaugo Draugovės pirmoji šiais metais sueiga. Buvo paskaityta keli pačių skautų parašyti rašiniai ir atlikta pora skautiškų žaidimų.

Kol. Tatjaną Ščelkytę ir Kol. Juozą Mockų, sukūrusius lietuvišką šeimos židinį, nuoširdžiai sveikina ir linki daug laimės

Vilniaus lietuviai studentai.

Vilnius, 1939-I-22 d.

Redakcijos atsakymai

K. U. Dėkojame už straipsnį ir prašome ateityje vengti svetimybių. Mes galime ir turime savaisiais žodžiais išsiversti: būsime visiems suprantamesni.

Paparčiui. Apie vakarienę sumiųėjome apskritai. Riaušių šį kartą neliesime. Gal kitą kartą Pamerky taip nebus. Prašome ir toliau mums rašinėti. Uždavinkite ir kitus kaimus.

K. Januševičiui. Tai įstaigai tarnautojas jau nebereikalingas.

A. Žiugždai (Amerikoje). Pinigus gavome, ačiū. Taip pat dėkojame už sveikinimus ir linkėjimus.

Klapšiui. Apie seniūnų (šaltyšių) rinkimus prašome parašyti tuomet, kai jie bus patvirtinti. Dabar jiems gali pakenkti.

Mirė kun. J. Breiva

Kauno laikraščiai praneša, kad sausio 21 d. Kirdeikiuose mirė vietos klebonas kun. Juozas Breiva.

Velionis yra baigęs Vilniaus kunigų seminariją 1913 metais. Vikaravo Rodunėje, Malėtuose, Dauguose, klebonavo Linkmenyse ir Kirdeikiuose. Buvo didelis idealistas ir karštas lietuvis patriotas. Vikaraudamas Rodunėje, mokėjo prisitaikinti prie sunkių sąlygų ir žymiai sustiprinti parapijos lietuvių ne vien religinius, bet ir lietuviškus tautinius jausmus.

Dar daugiau velionis pasidarbavo klebonaudamas Linkmenyse, kurie yra prie pat administracinės linijos. Reikalingas buvo didelis atsargumas. Tačiau velionis nesėdėjo sudėjęs rankas. Jis pastatė liaudies namą, rengė lietuviškus vakarus, paskaitas, globojo besimokantį lietuvių jaunimą ir uoliai platino Vilniaus lietuvių spaudą.

Vėliau dėl susidėjusių aplinkybių a. a. kun. J. Breiva turėjo iš Linkmenų persikelti už administracijos linijos. Ten jis netoli įsteigė naują Kirdeikių parapiją, pastatė naują bažnyčią ir Kirdeikių kaimą padarė miesteliu. Šalia to uoliai dalyvavo visos apylinkės lietuvių organizuotame gyvenime.

KARAS ISPANIJOJE

Nacionalistai nepaprastai greitai eina į Katalonijos sostinę — Barceloną. Sausio 23 d. jie jau buvo vietomis tik už 12 kilometrų nuo to miesto. Tenka pabrėžti, kad vyriausybininkai nepaprastai atkakliai ginasi, bet neišgali išlaikyti geriau ginkluoto priešo puolimų ir turi trauktis net ir iš gerai įtaisytų pozicijų.

Vyriausybininkai buvo ketinę įrengti stiprias pozicijas prie Lob regato upės ir prie jos sulaikyti nacionalistus, kaip tai buvo padarę prie Madrido. Tačiau sausio 24 d. nacionalistai keliose vietose perėjo tą upę ir vyriausybininkų mėginimas sulaikyti priešą nuėjo niekais. Jie dar tikisi sulaikyti nacionalistus Barcelonos priemiesčiuose ir gintis pačiame mieste.

Vyriausybininkų nepasisekimai Katalonijoje sukėlė ant kojų kaimyniuosius Prancūzijoje ir Anglijoje. Jie, kaip žinome, reikalavo padėti vyriausybininkams. Anglija iš karto pasisakė laikysiantis neutralitето. Prancūzijos vyriausybė lyg delsė, tad Ispanijos min. Vajo net lėktuvu buvo atskridęs Paryžiun prašyti pagalbos. Prancūzai, pagaliau, pasisakė, kad ir jie paliksią neutralūs.

Sausio 24 d. nacionalistai, paėmė paskutiniausias prie Barcelonos vyriausybininkų pozicijas, priėjo prie miesto taip arti, kad iš aukštumų jį jau mato ir iš patrankų apšaudė uostą. Iš Barcelonos jau išsikėlė svetimųjų valstybių atstovybės ir kai kurios ministerijos. Jos sustojo Geronos mieste, Katalonijos šiaurėje. Barcelonoje paliko tik vyriausybė. Barcelonon lėktuvu atskrido žinomas Madrido gynėjas gen. Miaha. Jis dabar paskelbtas vyriausiuoju vyriausybininkų kariuomenės vadu ir savo rankose turi diktatoriškąją valdžią.

Nacionalistai nuolat bombarduoja miestą iš lėktuvų. Nuo bombų yra žuvę nemaža žmonių ir nukentėję keli anglų ir prancūzų laivai. Seniai ir moterys su vaikais bėga į šiaurę, kur dar šiek tiek saugiau.

„AIDĄ" skaitei pernai — skaityk ir šiemet!

Direktorijos pirmininko pareiškimas

Naujai sudarytos Klaipėdos krašto Direktorijos pirmininkas V. Bertulaitis Lietuvos visuomeninio Darbo Vadybos korespondentui yra padaręs ilgą pareiškimą. Pirmiausia direktorijos pirmininkas pasisakė esąs susirūpinęs Klaipėdos krašto ūkininkų įsiskolinimu ir krašto ūkio pakėlimu. Kalbų, mokyklų ir organizacijų klausimu jis taip yra pareiškęs:

„Klaipėdos krašto gyventojai tiki, kad vokiečių kalba vaikams naudingesnė, nes, kaip sakoma, su ja toliau nueis, ar studijuodami kurią nors šaką ar šiaip gyvenime, tačiau kurie ruošiasi viešajam Klaipėdos krašto gyvenimui ar darbui, tie turi mokėti abi kalbas. Kad šis reikalas būtų sutvarkytas, bus atitinkamai rūpinamasi".

Klausiamas apie privačias mokyklas, Pirmininkas pareiškė, kad jo Direktorija jokių suvaržymų joms nenumato. Bendrai, bus vadovaujamasi Seimelio pageidavimais ir laikomasi tą reikalą tvarkančių įstatymų".

Į paklausimą, ar ateityje nebus pradėta varžyti ūkinės organizacijos, kooperatyvai ar privatūs pirkliai, nepriklausą organizacijoms, jie nenorėtų priklausyti, jis pasakė: „Nėra pagrindo manyti, kad lietuviai arba kiti bus varžomi prekyboje, pramonėje arba kituose versluose.

Jei asmuo, arba kuri nors ūkinė organizacija atlieka visas mokestines prievoles, mes niekad jų nevaržysime Klaipėdos krašte verstis prekyba arba pramone.

Kitaip ir galvoti negalima. Klaipėda yra prekybos miestas, todėl prekyboje ir pramonėje turi būti garantuotos laisvės, kokios jos buvo ir iki šiol. Kiek rūpesčio sukelia atskiros, pusiau valstybinės ūkinės organizacijos, dėl kurių konkurencijos jos jau seniai skundžiamasi.

Mes nei iš valdžios, nei iš organizacijų pusės neliesime lietuviškų organizacijų.

Jos gali tvarkytis kaip jos nori, tik būtų gera, kad lietuviškos kariškos organizacijos, kurių teisių mes neginčijame, gatvėse nesirodytų su ginklais, nes ir mūsų organizacijos neturi ginklų. Mes norėtume, kad iš to nekiltų kokių nors nepageidaujamų nesusipratimų".

Kalbėdamas bendrai apie Klaipėdos krašto reikalus, Direktorijos pirmininkas Bertulaitis reikšmingai pasisakė, kad jo sutikimas sudaryti krašto Direktoriją ir pasiėmimas atsakomybės už krašto valdžią blaiviai galvojančių žmonių turįs būti atitinkamai suprastas. „Mes atėjome kurti, o ne griauti".

Dideli pasitarimai Londone

Sausio 23 d. Anglijos premjeras Čemberlenas netikėtai sugrįžo Londonan ir tuojau sukvietė ministrus į pasitarimą. Pasitarime dalyvavo žymiausieji užsienių reikalų ministerijos valdininkai. Tai tik rodo, kad buvo aptarta tarptautinė buitis, kuri galį pasireikšti ryšium su Ispanijos nacionalistų pergale ir naujais sunkumais Prancūzijai.

Ir iš tikrųjų, žinios iš Amerikos, Londono, Paryžiaus ir Olandijos labai neramios. Tų kraštų biržos be galo nepastovios, pinigų ir vertingų popierių kursai staiga keičiasi. Visa tai rodo, kad pasaulyje nėra ramu, kad gali kilti sukrėtimai.

Labiausiai visus neramina du įvykiai: gen. Franko laimėjimai ir Vokietijos banko direktoriaus Šachto netikėtas atstatymas. Dėl nacionalistų laimėjimų viešoji opinija nurimo, kai paaiškėjo, kad Prancūzija laikysis neutraliteto. Šachto atstatymas dar ir dabar verčia politikus ieškoti jo atstatymo priežasčių ir, berods, jie prieina išvados, kad Vokietija dar sparčiau ginkluosis sausumoje ir jūroje. Ši galimybė verčia Anglijos vyriausybę budėti, visas žymesnias biržas nervintis.

Įvairu-įdomu

Kaltinamieji teisė teisėjus

Viename nedideliame Jungtinių Amerikos Valstybių miestelyje nusikalto judėjimo taisyklėms du teisėjai. kurie per greitai važiavo automobiliais. Už tai policija jiems iškėlė baudžiamąsias bylas. Kadangi teismo dieną policijos teisme nebuvo trečio teisėjo, kuris būtų galėjęs teisti abu nusikaltusius teisėjus, tai juodu susitarė taip, kad spręs vienas kito bylą.

Vienas atsisėdo už teisėjo stalo, o kitas atsistojo kaltinamųjų suole. Prasidėjo klausinėjimas pagal nustatytą formą.

— Jūs kaltinamasis per greitai važiavęs automobiliu, — sako teisėjas savo kolegai. — Ar prisipažįstate kaltas?

— Prisipažįstu, - atsako antrasis.

— Turiu jus nubausti penkiais doleriais piniginės baudos.

Perskaitęs sprendimą, teisėjas nuėjo į kaltinamųjų suolą, o kaltinamasis atsisėdo už teisėjo stalo.

Vėl tas pats klausimas: — Ar prisipažįstate per greitai važiavęs automobiliu?

— Prisipažįstu.

— Šitie per greiti važinėjimai jau pasidarė per dažni, — kalba rūsčiai teisėjas. — Šiandie jau antra byla. Gaila, bet esu priverstas jus už tai nubausti 30 dolerių piniginės baudos.

Berniukas mato kakta

Kalifonijoje, Amerikoje atsirado kažkos 13 metų berniukas, kuris mato ne akimis, bet kakta. Gydytojams berniukas pasidarė mįslė ir jis atgabentas į Londoną ištirti. Tačiau ir Londono gydytojai įsitikino, kad jis užrištomis akimis gali visokius darbus daryti. Pavyzdžiui, berniukas puikiai žaidžia biliardu iš anksto užrištomis akimis. Pagaliau, išsiaiškino ir tai, kad berniukas tik tada mato, kada nėra uždengta ar apršta jo kakta. Todėl tokio padaryti išvadą, kad berniukas mato tiktai kakta Tačiau kaip tai įvyksta, gydytojai nė kiti gamtininkai negalėjo išaiškinti. Manoma, kad jo kaktoj yra regėjimo nervas.

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5 — 1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 20 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius